האמונה שהשכינה היא המתפללת

סיכום השיעור

דער שיעור אויף דעם בעש"ט'ס תורה: שכינה, אמונה, און תפילה

א. יום טוב — א כלליות'דיגער טאג

דער ענין: א יום טוב מיינט נישט סתם שמחה — עס מיינט אז דער טאג איז **כלליות'דיג**, ער נעמט אריין א ברייטערע מציאות. א געוויינטלעכער טאג איז א "קליינע הימל" — דער הימל פון יענעם טאג אליין. אבער א יום טוב איז ווען מ'איז זיך מתעסק מיט דער **גאנצער הימל** — א גאנצע יאר, א גאנצע וועלט.

מקור: דער רש"ש לערנט אויף "בראשית ברא אלקים את השמים" — דער הימל פון יעדן טאג איז א קליינע הימל ("זונדה אותו יום"), אבער דער הימל באופן כללי איז א ברייטערע הימל.

דערפאר איז נישטא קיין סתירה צווישן דין און יום טוב (ווי ראש השנה), אדער צווישן אבילות און יום טוב (ווי תשעה באב ווערט אויך גערופן "מועד"). ביידע זענען כלליות'דיגע מאמענטן — זיי באהאנדלען ברייטערע, גרעסערע ענינים, נישט בלויז דעם פרט פון היינט.

חילוק: יעדע תפילה פון יעדן טאג איז אויך "בונה ומתקן בכלליות" — אבער דער חילוק איז אז אין א רגיל'ן טאג איז עס א **נייער פרט**, נישט א נייע וועלט. א יום טוב איז ווען דער פרט ווערט אריינגענומען אין א גרעסערע מסגרת.

ב. ד' כוסות — דער גר"א'ס שיטה

עס ווערט דערמאנט א פריערדיגער שיעור (פאר פורים) וועגן גאולה פרטית און גאולה כללית, פארבונדן מיט די ד' כוסות.

דער גר"א זאגט אז "וגאלתי" איז דער צווייטער לשון פון גאולה, און "ולקחתי" איז א **טעות סופר** אין דעם מדרש — עס געהערט נישט צו די ד' לשונות. די שיטה ווערט נישט אנגענומען אלס בינדנד — יעדער לויט זיין שיטה דארף מען אזוי לערנען. עס איז אויך געטראפן געווארן כמעט א מפרש אויפן בעש"ט וואס שטימט בערך (נישט ממש) מיט דער ד' כוסות-חלוקה.

ג. קיצים, סדר הבריאה, און גאולה

דער ענין

עס איז דא א **סדר** אין דער בריאה — א טבע'דיגע מסגרת ווי אלעס גייט. דאס איז וואס "קץ" מיינט — נישט אז אלעס געשעט אליינס, נאר אז עס איז דא א כלליות'דיגער ראם.

מקור — דער קאזשניצער מגיד (עבודת ישראל)

ער זאגט אסאך מאל אז עס איז דא א סדר — "סדורים מששת ימי בראשית" — אלעס איז שוין מסודר מראש. **אבער** חוץ דעם איז דא א סדר פון **בחירה**. דאס האט צוטון מיט דער כלל פון ידיעה ובחירה.

משל און נמשל

משל: א מענטש — יעדער מענטש גייט צום סוף שטארבן (דאס איז דער "קץ", דער טבע'דיגער סדר). אבער דאס מיינט נישט אז מ'שטארבט אין פונקטליך יענע מינוט, אדער אז מעשים קענען נישט מאכן עס בעסער אדער ערגער.

נמשל: אזוי אויך מיט גלות און גאולה — עס איז דא א מסגרת כללית (נאך יעדע גלות קומט א גאולה, עס זענען דא ציקלן פון שמיטה, שבעים שבועות, א.א.וו.), אבער אינערהאלב דער מסגרת איז דא בחירה, תשובה, תפילה.

"תיפח רוחם של מחשבי קיצים"

דאס מיינט **נישט** אז עס איז נישטא קיין קיצים. עס מיינט: אויב מ'מיינט אז זאכן געשעען אליינס און מ'דארף נישט תשובה טון — **דאס** איז דער פראבלעם.

דיסקוסיע: וואס איז דער תועלת פון רעדן וועגן קיצים?

- **שאלה:** וואס איז דער תועלת פון רעדן וועגן מלחמות און סימני גאולה? אויב מ'קען גארנישט טון דערמיט, איז עס בעסער נישט צו רעדן.

- **ענטפער:** דער תועלת פון וויסן דעם קץ איז צו **פארשטיין** אז דער שלב וואו מיר זענען איז נישט אויף אייביג — נאך גלות קומט גאולה. אבער דער עיקר איז **תפילה און תשובה** — דאס קען אלעס טוישן, אפילו דער קץ אליין קען זיין לטובה אדער לרעה.

- **א וויכטיגע נקודה:** ווען מ'רעדט וועגן נמשל'ן בפרטיות (פאליטיק, מלחמות), מיינט דער עולם אז ס'איז סתם פאליטיק. דערפאר איז בעסער צו זאגן דעם ווארט, און יעדער פאר זיך אליין איז מיישם אויף די פרטים.

- **געפאר:** ווען א מענטש רעדט א גאנצע צייט וועגן וואס ס'געשעט "פון זיך אליינס" (דער אייבערשטער'ס חלק), פארגעסט ער אז **ער דארף עפעס טון** — און דאס אליין איז גורם אז ער טוט נישט.

ידיעה, בחירה און תפילה — המשך

דער אייבערשטער האט א חשבון פאר יעדן דור — אבער **תפילה קען נאך אלץ טוישן**. מעשים און תפילה קענען ענדערן דעם מציאות, אפילו אינערהאלב דעם פעסטגעשטעלטן סדר.

משל פון מזל מאדים: איינער מיט אזא מזל קען ווערן א רוצח אדער א שוחט — מ'קען נישט אויסגיין פונעם מזל, אבער **בתוך דעם סדר קען מען טוישן**.

אחישנה: אפילו אחישנה (פארגיכערן די גאולה) איז נאך אלץ בתוך דעם סדר — ווי ביי גלות מצרים, וואו ס'האט געדארפט זיין 400 יאר, האט מען געמאכט א "בחינה" פון 400 יאר, אבער דער עיקר פון 400 יאר איז נישט אוועקגעגאנגען. **דער קאצקער רבי** האט געזאגט אז דאס איז "יום הבחירה" — אפשר רעדט ער פון א העכערע מדריגה.

א וויכטיגע נקודה: אויב מ'מאכט שוין חשבונות, דארף מען אויך טון די מעשים וואס די חשבונות רעדן וועגן. מ'קען נישט נאר רעדן וועגן רמזים אן די מעשה אליין.

ד. דער בעש"ט'ס תורה: שכינה רעדט דורך דעם מתפלל

דער בעש"ט'ס ווערטער

> "וצריך לשמוע בכל תיבה מה שאומר, שהשכינה עולם הדיבור מדברת בו, והוא שושבינא לה"

דער מתפלל זאל הערן אין יעדע ווארט וואס ער זאגט, ווייל **די שכינה (עולם הדיבור) רעדט דורך אים**, און **ער איז נאר א שושבין (באגלייטער) פאר איר**. אנשטאט מכוון צו זיין פון זיך, זאגט ער די ווערטער און הערט דערנאך אויס וואס ער האט געזאגט — ווייל לעצטנס האט עס די שכינה געזאגט.

"וצריך אמונה גדולה לזה"

> "דהשכינה נקראת אמונת אומן, ובלא אמונה נקרא ח"ו נרגן מפריד אלוף"

מ'דארף האבן א גרויסע אמונה פאר דעם. די נטיה פונעם מענטש איז צו מיינען אז **ער** איז דער וואס רעדט. מ'דארף א גרויסע אמונה צו דערגרייכן אז ער איז נישט דער מדבר — נאר די שכינה, און ער איז נאר דער שושבין.

ביאור

ביי איינעם וואס דאוונט פון סידור איז עס דאך קלאר — **ער האט דאך נישט געמאכט די ווערטער**. דער סידור קומט פון אנשי כנסת הגדולה, פון רוח הקודש. אבער דאס אליין איז נאך נישט "אמונה גדולה." **אמונה גדולה** מיינט נישט נאר אז אמאל האט דער אייבערשטער עס באשאפן — נאר אז **דער אייבערשטער טוט עס יעצט, אין דעם מאמענט**.

ה. אמונה גדולה vs. אמונה קטנה — דער אייבערשטער טוט עס **יעצט**

דער חילוק

- **"אמונה קטנה"** = צו גלייבן אז בראשית ברא — דער אייבערשטער האט אמאל באשאפן די וועלט, און נאכדעם איז עס שוין דא.

- **"אמונה גדולה"** (וואס דער בעש"ט פאדערט) = צו דערקענען אז **דער אייבערשטער מאכט די וועלט יעצט**, אין דעם מאמענט ממש.

דאס איז נישט קיין שכל — עס איז קיין דעם **געפיל פון ישות** וואס דער מענטש האט, וואס מאכט אז ער זעט זיך אלס א באזונדערע עקזיסטענץ. דורך שכל קען מען דערגרייכן אז דער אייבערשטער איז סיבת כל הסיבות — דאס איז השכל. אבער **צו זען אז יעצט, אין דעם מאמענט, דער אייבערשטער טוט עס** — דאס איז אמונה גדולה.

דיסקוסיע

שאלה: אויב דער אייבערשטער טוט אלעס, פארוואס דארף איך בכלל דאוונען?

תשובה: דער אייבערשטער דאוונט פאר דיר — ער שרייבט אריין אין דיר א חשק צו דאוונען. אבער דאס אליין איז נאך נישט אמונה גדולה. אמונה גדולה מיינט עס זאל זיין **בהכרה** — נישט א מעשה וואס מ'דערציילט, נאר א לעבעדיגע הרגשה.

ו. דער משל פון דער באן (רכבת) — סדר השתלשלות

דער משל בפרטות

א באן (רכבת) האט פילע קארונות (וואגאנען). דער לעצטער קארון ווערט געשלעפט פון דעם פאר אים, און יענער פון דעם פאר *אים*, און אזוי ווייטער ביז מען קומט אן צום ערשטן — דער לאקאמאטיוו (ענדזשין) — וואס ער אליין פירט אלעס. דאס איז דער **סדר השתלשלות**.

דער חידוש — חילוק פון "כמות" און "איכות"

דער חילוק צווישן דעם לעצטן קארון און דעם פאר אים איז א חילוק פון **כמות** — ביידע זענען פאסיווע כלים, בלויז איינער שטייט א שטאפל העכער. אבער דער חילוק צווישן דעם **ערשטן** (דער ענדזשין) און **אלע אנדערע** איז א חילוק פון **איכות** — ער אליין מאכט אז די באן זאל בכלל פארן. אלע אנדערע קארונות טוען גארנישט — זיי זענען בלויז **צינורות** וואס ברענגען אריבער די כח, אבער זיי האבן נישט קיין אייגענע כח יצירה.

דער נמשל — נאך שטארקער פון דעם משל

ביים נמשל איז דער חילוק נאך גרעסער: ביי דער משל האט דער ענדזשין נישט **באשאפן** די אנדערע קארונות — ער פירט זיי בלויז. אבער ביים נמשל — דער אייבערשטער האט נישט בלויז **געפירט** די גאנצע מערכה, ער האט אויך **באשאפן** די גאנצע מערכה. ער האט געמאכט אז איינס זאל שלעפן דאס צווייטע, ער האט געמאכט דעם גאנצן סדר השתלשלות אליין.

ז. אמונה — נישט הסכמה, נאר פאקוס

וואס הייסט אמונה אין דעם קאנטעקסט

אמונה מיינט דא נישט דער חילוק צווישן גלויבן און כפירה (צו מען איז מסכים אדער נישט). אמונה מיינט **פאקוס** — אויף וואס קוקסטו? קוקסטו אויף דעם לעצטן קארון (טבע, חכמת הטבע), אדער קוקסטו אויף דעם **ערשטן** — אויף דעם אייבערשטן וואס מאכט אלעס?

דער מאמין זעט דעם אייבערשטן דירעקט

וועג מען קוקט אויף א בוים — בדרך הטבע (ממטה למעלה) זעט מען: ערד, וואסער, רעגן, וכו'. אבער **בבחינת אמונה** שפרינגט מען אריבער די גאנצע שלשלת און מען זאגט: **דער אייבערשטער מאכט דעם בוים וואקסן.**

דאס איז דער טייטש פון **"המוציא לחם מן הארץ"** — מען האט קיינמאל נישט געזען דעם אייבערשטן נעמען ארויס ברויט פון דער ערד, מענטשן טוען עס — אבער בבחינת אמונה טאנצט מען אריבער דעם גאנצן מהלך און מען זאגט: דער אייבערשטער מאכט אז ברויט זאל קומען פון דער ערד.

ח. ביטול — דיסקוסיע: תניא vs. בעש"ט

דער בעש"ט נוצט כמעט קיינמאל נישט דאס ווארט "ביטול" — דאס איז א **ליובאוויטשער/תניא ווארט**. דער בעל התניא נוצט "ביטול" אסאך. דער ביטול אין תניא מיינט אז דער ענף איז בטל אין דער שורש — ער איז "נישט נחשב בערכו." ער האלט זיך גרויס ווייל ער קוקט אויף זיך אליין, אבער ער כאפט נישט אז ער קומט פון ערגעץ, ער האט נישט קיין אייגענע מציאות.

דאס וואס מען רעדט דא איז נישט ביטול אלס תנועה נפשית (ענוה), נאר א שאלה פון **התבוננות** — אויף וועלכע נקודה פון דער מציאות קוקסטו.

ט. נס — א "סימן" פון דעם ערשטן

דער צווייטער משל — דער לאגא אויפן קארון

אויף דעם לעצטן קארון פון דער באן זענען דא צוויי סארט זאכן: (1) פראקטישע טיילן וואס העלפן אריבערברענגען די באווענונג פון דעם פריערדיגן קארון, (2) א **לאגא** אדער ציור פון דעם וואס האט געמאכט די באן. דער לאגא טוט גארנישט פראקטיש — ער העלפט נישט דער באן פארן. וואס טוט ער? **ער דערציילט דיר אז ס'איז דא אן ערשטער** — אז די באן האט איינער געמאכט, איינער געפירט.

נס = סימן/אות

א נס איז ווי דער לאגא — עס איז א **סימן** (ווי דער רבי יוסף ג'יקטיליא זאגט). עס דערציילט נישט *וויאזוי* דער אייבערשטער האט עס געמאכט, עס ווייזט בלויז *אז* דער אייבערשטער האט עס געמאכט. דער אייבערשטער איז נישט משועבד צום סדר השתלשלות — ער קען דירעקט צוקומען צום לעצטן קארון, "אני ה' לא שניתי."

י. שכינה = אמונה — דער כינוי און זיין טיפקייט

וואס באדייטן כינויים

די שכינה האט פארשידענע כינויים — צדק, אמונה, לבנה, בתולה, און נאך א סך אנדערע אין זוהר. עס איז געווען מקובלים (דער ספר יחוס פון ר' משה די ליאון וועדט דערמאנט) וואס האבן געמיינט אז די כינויים זענען בלויז א וועג פון מסתיר זיין דעם סוד — היינט רופט מען עס אזוי, מארגן אנדערש.

דער רמ"ק (אין שער הכינויים) און **ר' חיים וויטאל** (אין שער מ"ב) זענען שטארק חולק:

1. **יעדער כינוי ווייזט ארויס אן אנדערע בחינה** — ס'איז נישט סתם סינאנימען.

2. **א כינוי מיינט אז אין דעם עולם איז דאס די שכינה** — דורך סדר השתלשלות. למשל, אין עולם העשיה איז דער בוים א סימן פון מדת התפארת, און די פרי פון דעם בוים איז א סימן פון מדת המלכות. דער כח פון ביימער קומט ספעציפיש פון ספירת התפארת, און דער כח פון פירות קומט פון מלכות.

דער אייבערשטער האט באוואוסטזיניג געמאכט סימנים אין דער וועלט לכבודו, ווי דער פסוק זאגט **"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו"** (זוהר פרשת ויחי וועגן לולב) — די ד' מינים ווייזן ארויס דעם שם הוי"ה.

יא. אמונה אלס מידה בנפש האדם — דער בעש"ט'ס הבנה

דער בעש"ט'ס תורה

אמונה איז **נצח והוד** (אזוי שטייט אין תולדות). דאס מיינט אז אמונה איז **למטה מן הדעת** — נישט ווי דער בעל התניא וואס זאגט אמונה איז למעלה מן הדעת. דער בעש"ט, דער מגיד, דער תולדות — אלע גיינען אזוי.

ביאור

- **דעת/תפארת/בינה** = וועז א מענטש זעט א זאך קלאר, ער פארשטייט עס, ס'איז אים אפן.

- **אמונה (נצח והוד)** = ווי רגלים — ער געדענקט אז ער ווייסט, ער טרוסט וואס ער האט שוין פארשטאנען, אפילו וועז ער איז נישט אין דעם מאמענט פון קלארקייט.

פראקטישער משל

א מענטש גייט אין דער ארבעט. דעם ערשטן טאג האט ער זיך גוט דורכגעטראכט, געריידט מיט מענטשן, זיך מברר געווען אז דאס איז א גוטע ארבעט. דעם צווייטן טאג גייט ער — נישט ווייל ער גייט נאכאמאל דורך דעם גאנצן שכל, נאר ווייל ער האט **אמונה** — ער טרוסט זיין פריערדיגע החלטה. איינער וואס דארף יעדן טאג פון אנהייב איבערטראכטן אלע זיינע החלטות — דער דארף טעראפיע. דאס איז נישט געזונט. אמונה איז די מידה וואס לאזט א מענטש ווייטער גיין, פריש און עכט, אפילו אן דעם אז ער טראכט עס דורך יעדע סעקונדע.

יב. אמונה אלס לבוש פון די שכינה — דער קאסמישער מאסשטאב

דער בעש"ט'ס תורה

די מידה פון אמונה בנפש האדם **איז אליינס א לבוש פון די שכינה.** וועז די שכינה איז זיך מתלבש אין עולם העשיה אדער אין נפש האדם, גיט עס ארויס די מידה וואס הייסט אמונה. יעדער מענטש האט אמונה — די שאלה איז נאר אין וואס ער גלייבט.

דער נמשל אין מדות עליונות

- **תפארת** = וועז דער אייבערשטער ווייזט קלאר וואס ער איז. מתן תורה — "אנכי ה' אלקיך" — אלעס מאכט סענס. ששת ימי בראשית.

- **מלכות/שכינה/אמונה** = וועז מ'זעט נישט. פסח/יציאת מצרים — "ויסע מלאך האלקים" — די אידן זענען אין מצרים, עובדי עבודה זרה, ס'זעט נישט אויס אז זיי זענען דער אייבערשטער'ס פאלק. דער אייבערשטער פירט זיך דעמאלט מיט **אמונה** — ער זאגט: "איך האב שוין מחליט געווען, איך דארף נישט יעדן טאג איבערדן פארוואס די אידן זענען מיין פאלק."

יג. דער חטא פון מפריד זיין — דער פראקטישער טייטש

דער בעש"ט'ס תורה

וועז א מענטש'ס אמונה (שכינה שבו) איז נישט באהאפטן מיט זיין דעת/תפארת — דאס הייסט ער איז **מפריד** די שכינה פון תפארת. פראקטיש: ער ווייסט אינטעלעקטועל אז דער אייבערשטער האט געמאכט די תפילה, די מצוות, די וועלט — אבער סעקונדע צו סעקונדע, וועז ער דאוונט, געדענקט ער נישט, ער גלייבט נישט. זיין "חלק האמונה" איז נישט פארבונדן מיט זיין "חלק הדעת."

דער חידוש

דאס וואס מ'זאגט אז מ'דארף אמונה — דאס אליין מאכט אז אמונה זאל קענען זיין **עכט א כלי פאר אלוקות**, נישט סתם א פסיכאלאגישע מידה. אבער דערצו דארף מען **ביטול**.

מקור פון קדושת המגיד: "לך ה' הממלכה" — פאר'ן אייבערשטן באלאנגט אויך די עזות וואס איז אין דער ממלכה.

יד. אמונה באלוקות — א כלי פאר אלוקות דורך ביטול

דער עיקר חידוש: **אמונה באלוקות** איז נישט סתם א מידה (ווי מ'גלייבט אז מ'האט גוט חתונה געהאט) — נאר עס רעדט זיך פון אמונה וואס איז **אן עכטע כלי פאר אלוקות**. און דאס וועלט נאר דערגרייכט דורך **ביטול**.

טו. "לך ה' הממלכה" — דער קדושת המגיד'ס תורה

דער **קדושת המגיד** לערנט אויפ'ן פסוק „לך ה' הממלכה": פאר'ן אייבערשטן באלאנגט **אויך** דאס וואס דו ביסט ממליך. נישט נאר איז דער אייבערשטער א מלך און מיר זענען ממליך — נאר **די המלכה גופא** באלאנגט צום אייבערשטן.

דער טייטש דערפון: **נישט איך גלייב אין די שכינה — די שכינה גלייבט אין מיר.** די אמונה וואס איז אין דעם מענטש — **דאס איז די שכינה אליין.** דאס מאכט דאס לעבן גרינגער: מ'דארף נישט אזויפיל אמונה „שאפן" — **די שכינה האט שוין אמונה,** און דאס איז נישט א זאך וואס א מענטש דארף „טון".

טז. דער בעש"ט'ס תורה וועגן תפילה — די תפילה **איז די שכינה**

דער בעש"ט'ס וואורט

די תפילה **איז** די שכינה. נישט אז מ'שטייט און איז מכוון כאילו שכינה כנגדו (ווי דער שולחן ערוך און רמב"ם זאגן) — נאר **די תפילה גופא איז שכינה.**

ביאור

צו זאגן אז „איך בין דער מתפלל, איך שטיי לפני השכינה, איך בין מכוון" — דאס איז א **פירוד**. ווייל דאן איז דא „איך" דער עובד, און „דארט" איז די שכינה — צוויי באזונדערע זאכן. דער מענטש מיט זיין עבודה איז א **דבר נברא**, א פשוטע נייע זאך, און א דבר נברא קען נישט אמת'דיג זיין א כלי לאלקות.

דער בעש"ט ווערט שרעקעדיג אויפגערעגט אויף דעם וואס מיינט אז ער אליין דאוונט — ווייל דאס איז א פירוד.

יז. אמונה אין רוחניות vs. גשמיות — א פארדרייטע אמונה

עס איז דא מענטשן מיט א **פארדרייטע אמונה:** זיי גלייבן אז דער אייבערשטער מאכט פרנסה, אבער אידישקייט — תורה, תפילה — מאכן זיי אליינס. **ס'איז פונקט פארקערט!** אין די י"ג עיקרים שטייט אז **תורה איז מן השמים** — דאס איז א יסוד פון אמונה. אויך „לחם מן השמים" שטייט, אבער דאס איז נישט פון די עיקרי אמונה. און דאך מיינען מענטשן: לחם — מן השמים, אבער תורה — „איך האב עס אליינס געמאכט." **די תפילה איז אויך מן השמים — די תפילה איז די שכינה.**

יח. דער משכן — דער משל פאר'ן מענטש

ביי דער משכן שטייט אלע מאל **„כאשר צוה ה' את משה"** — נישט „איך האב געמאכט", נאר **דער אייבערשטער האט געהייסן מאכן,** דער אייבערשטער האט געמאכט דעם משכן. דער אייבערשטער קען **נאר וואוינען אין א פלאץ וואס ער אליינס האט געמאכט.**

דער נמשל: איך בין א משכן. אויב איך וויל אז די שכינה זאל רוען אין מיר, דארף איך **אויפהערן צו מיינען אז איך דאוונען** — און אנהייבן צו כאפן אז **די שכינה דאוונט.** וועז די שכינה גלייבט — גלייב איך אויך. די אמונה וואס איך האב — **איז אויך די שכינה.**

יט. דער פנימיות'דיגער פונקט — דער עיקר פון אלעם

מ'קען מאכן אלע חיצוניות'דיגע הכנות — מקוה, „הוי מה אני ומה חיי" — אבער **די איינציגסטע עכטע פנימיות'דיגע זאך** איז אז דער מענטש **הערט אויף צו זיין „אים"** — ער הערט אויף צו מיינען אז ער איז דער וואס טוט, און ער לאזט דעם אייבערשטן זיין דער וואס טוט.

תמלול מלא

יום טוב, קיצים, און גאולה

דער מושג "יום טוב" — כלליות און פרטיות

שאלה: ס'איז א סתירה, ביסט רמז אז ס'זענען גרויסע חול המועד.

מגיד שיעור: ס'איז א סתירה? איך האב נישט קיין פראבלעם אז ס'איז א סתירה. איך בין נישט מחוייב צו זאגן אז ס'איז נישטא קיין סתירות. ניין, איך פרעג אויב ס'איז א סתירה.

ראש השנה איז דאך א יום הדין און ס'איז א יום טוב. איך מיין, ס'איז נישט קיין... דער מושג פון דין און דער מושג פון יום טוב איז נישט קיין סתירה.

גרעדע די פוסקים ברענגען דאס שוין וועו זיי זאגן **"הלואי במשפט יעמידני"**, ער האט בטחון, איך ווייס וואס, פתוחים בדין. נו, איז דאך אבער א אימת הדין דארט, יא, און ס'איז נישט קיין יום טוב נארמאל.

איך הער, איך ווייס נישט. ס'איז נישט קיין סתירה, איך מיין אז איך זע נישט די סתירה. ס'מיינט שמחה, און מ'פירט זיך טאקע אבילות מיט אזעלכע זאכן אין ספירת העומר. ס'איז נישט קיין סתירה. אבילות נאכט א יום טוב.

וואס מיינט יום טוב?

יום טוב מיינט סך הכל אז ס'איז מער כלליות'דיג, אז וואס מ'טוט איז אין א ברייטערע פארנעם. ס'איז נישט פאר היינט, נאר פאר די גאנצע יאר, אדער פאר די גאנצע וועלט, איך ווייס. אבער יעצט, וואסערע סארט זאך איז מער כלליות'דיג, איז דא אין ביידע סארט. פאר דעם תשעה באב איז אויך א יום טוב. ס'הייסט פארצופאלן אין זמנים, יא?

קהל: דו זאגסט עפעס. איך גיי דיר אפשר געבן א שיעור אויף יום טוב וואס מיינט יום טוב. קען מען נישט געבן פון דיר א שיעור אויף יום טוב?

מגיד שיעור: איך האב דיר יעצט געזאגט וואס? אזוי מיין איך.

בעצם, יעדע תפילה פון יעדן טאג איז א זאך וואס איז בונה ומתקן בכלליות. פארוואס? דאס איז נישט קיין שאלה כלל. מ'קען נישט קומען צו דיר מיט אזעלכע סברות. יא, יא, יא, פארקערט, נאר וואס מ'מיינט אז בפרטיות איז עס א נייע זאך.

קהל: שטימט. אין אנדערע ווערטער, עס איז א נייער פרט, אבער עס איז נישט קיין נייע וועלט.

דער רש"ש אויף "בראשית ברא אלקים את השמים"

מגיד שיעור: "בראשית ברא אלקים את השמים", נו, איז נישט שמים די גאנצע וועלט? א הימל איז נישט די גאנצע וועלט? ניין! ס'איז א קליינע הימל! ווי דער רש"ש זאגט, ס'איז **"זונדה אותו יום"**, כ'מיין. ס'איז די הימל פון יענעם טאג. אבער די הימל באופן כללי איז א ברייטערע הימל. און יום טוב איז די טייטש אז מ'איז זיך מתעסק אין די גאנצע הימל, אדער אין א גרעסערע, אפשר א גאנצע יאר לאמיר זאגן, אדער פון וכו'. ס'איז אמת אז יעדע טאג איז זיך מצטרף צו גרעסערע זאכן, אבער די טאג באשר הוא טאג איז א קליינע, ס'איז נאר איין טאג, ס'איז א קליינע זאך. אזוי פארשטיי איך.

ס'איז איין טאג זייער גרויס, דא די אלע כללות, יא, באט ס'איז נאך אלץ לפי ערך.

דער בעל שם טוב אויף ד' כוסות — גאולה פרטית און כללית

מגיד שיעור: איך האב געטראפן אפאר זאכן ביי יחזקאל וואס אונז האבן געדעדט לעצטע מאל. מ'דארף זען צו איך קען עס טרעפן.

קהל: וואס, פאר פסח? וועו האבן מיר עס געלערנט, פאר פסח?

מגיד שיעור: פאר פורים, פאר פורים.

קהל: ניין, ניין, ס'איז געווען אינמיטן אזא קאט. עפעס איז געווען. לאמיר זען, איך האב נישט דא יענע שטיקל. מיר האבן געלערנט וועגן די גאולה פרטיות און גאולה כלליות.

מגיד שיעור: אהא, אקעי.

קהל: דו געדענקסט?

מגיד שיעור: יא. ס'איז געדעדט וועגן די ד' כוסות איז געדעדט וועגן.

קהל: איך האב געמאכט א ד' כוסות, יא. איך האב געטראפן כמעט א מפרש אויפן בעל שם טוב וואס זאגט נישט ממש, ס'האט נישט געשטימט ממש מיט מיינע פיר, אבער בערך. איך דארף עס טרעפן.

דער גר"א'ס שיטה אויף ד' לשונות

קהל: א רבוידי, די גרויסע חידוש איז אז דער גר"א זאגט אז **"וגאלתי"** איז די צווייטע פיר, **"ולקחתי"** איז א טעות סופר פון די מדרש.

מגיד שיעור: אז וואס?

קהל: דאס איז א פלא'דיגע גר"א, איך ווייס נישט פארוואס.

מגיד שיעור: וואס הייסט די צווייטע פיר?

קהל: ער זאגט **"וגאלתי"** איז צווי, **"ולקחתי"** איז נישט דא אין די ד' לשונות. אזוי זאגט די גר"א. דאס איז א טעות סופר אין די מדרש.

מגיד שיעור: איך ווייס נישט. וואס האב איך פון אים? וואס טוישט עס מיר? גארנישט. אז יעדער איז אזוי דארף מען אזוי לערנען.

קהל: אה, דארף.

מגיד שיעור: וואט? איי, איך פארשטיי נישט. איך פארשטיי נישט וואס איך האב געטאן.

קהל: זאל איך דיר זאגן עפעס אויפן כללי?

מגיד שיעור: דארף מען די ערשטע שטיקל אדער די צווייטע שטיקל?

קהל: פון וואס? דו מיינסט פון די בעל שם טוב על התורה?

מגיד שיעור: יא.

קהל: קוק, אויב מ'פארשטייט שוין די ערשטע שטיקל, קען מען גיין צו די צווייטע שטיקל.

מגיד שיעור: זאג מיר אזוי, דו האסט...

קהל: ניין.

סימני גאולה — צי דארף מען רעדן דערפון?

מגיד שיעור: כאפ א שמועס. די אלע ענינים פון גאולה, דארף מען קוקן סימני גאולה צו נישט.

קהל: אה, איך האב שוין געזאגט אויף דעם דריי שיעורים, אבער ברמיזה, נישט במפורש.

מגיד שיעור: וואס איז די מעלה צו רעדן פון דעם?

קהל: ניין, די רגע וואס מ'זאגט די נמשל, די רגע וואס מ'רעבט בפרטיות, מיינט דער עולם אז ס'איז סתם פאליטיק. סאו מ'דארף זאגן די וואס, און יעדער פאר זיך אליין פארשטייט וויאזוי מ'איז מיישם אויף די פרטים.

וואס מיינט "קץ" — דער סדר פון בריאה

מגיד שיעור: אבער דאן וואס איז די תועלת פון די דריי שיעורים? אז ס'איז דא א קץ, ס'איז דא א זאך וואס הייסט קיצים. קיצים מיינט נאר אז ס'איז דא א סדר. אזוי ווי ס'זאגט דער קאזשניצער מגיד... איך האב עס נישט געזען אז ער זאגט עס בשמו, אבער איך זאג אים נאך. דער קאזשניצער מגיד זאגט אסאך מאל אז ס'איז דא א סדר, ער רופט עס א סדר... איך געדענק נישט

איך האב א ווארט פאר דעם... **"סדורים משמש ימי בראשית"** שטייט אין חז"ל אויף פארשידענע זאכן, יא? ס'איז מסודר, ס'איז שוין דא א סדר מראש וויאזוי אלעס גייט. און חוץ פון דעם איז דא א סדר פון בחירה.

ער רעדט פון דעם אז ס'האט צוטון מיט די כלל ידיעה סתירה פון ידיעה און בחירה. אבער וואס איך פארשטיי איז, אז לחשב איז א קץ, א קץ מיינט אז ס'איז דא א סדר באופן כללי. אין אנדערע ווערטער, ס'איז אזוי ווי א טבע, ס'איז אזוי ווי א טבע'דיגע זאך. ס'איז דא... יעדע זיבעציג יאר טויש זיך די מלכות, איך ווייס, אדער יעדע פופציג יאר, אדער יעדע שמיטה, יעדע... ס'איז דא סדרים. ס'איז ניכר אז ס'האט זייער אסאך צוטון מיט שמיטה. די פרשה זאגט אז שמיטה... ס'איז דא א גאנצע תורה פון שמיטה'ס פון די מקובלים, דניאל, שבעים שבועות, אלע מיני אזעלכע חשבונות.

משל פון א מענטש — קץ און בחירה

יעצט, דאס איז אזוי ווי קבוע מראש. דאס קען מען וויסן, און וועט מ'איז געווען א ברייטערער, האט מען געקענט וויסן וואס גייט זיין עד סוף כל הדורות. אבער דאס איז נאר די מסגרת כללית. דאס הייסט, אזוי ווי... אז מ'ווייסט אז יעדער מענטש גייט שטארבן. ס'מיינט נאכנישט אז מ'שטארבט אליינס, ס'מיינט נישט אז מ'שטארבט אין פונקטליך יענע מינוט, אדער אז ס'איז נישטא קיין מעשים וואס קענען מאכן אז א מענטש זאל שטארבן, אז דאס זאל געלונגען בעסער אדער ערגער.

סאו די אלע חישובי קיצים, דאס וואס שטייט **"תיפח רוחם של מחשבי קיצים"** מיינט נישט אז ס'איז נישטא קיין קיצים. ס'מיינט אז אויב מ'מיינט אז זאכן געשעען אליינס, אז מ'דארף נישט תשובה טון, אדער מ'דארף נישט מאכן זאכן אליינס בעסער, אדער מ'קען נישט מאכן ערגער...

ס'קען נישט זיין אנדערש ווי די קץ. אבער די קץ איז מער א דבר כללי, ס'איז מער א... איך רוף עס א מסגרת, אדער א... אין א געוויסע... לאמיר זאגן, ס'איז דא א קץ. ס'מוז זיין, ס'מוז זיין. איך נוץ די משל פון א מענטש. יעדער מענטש גייט צום סוף שטארבן. אבער איין מענטש איז ביזי מאכן חשבונות ווען ער גייט שטארבן, אנשטאט פרובירן צו לעבן גוט, און ער מאכט זיך נאריש, ער פארברענגט די צייט.

סאו אויב דו ווילסט זאגן אז ס'איז דא א קץ, אוודאי דארף מען פארשטיין אז ס'איז דא ריזנס. אויב מען קען נישט מחשב זיין א קץ, פארוואס שטייט אין די תורה א קץ? מוז זיין אז ס'איז דא א תועלת פון וויסן די קץ. די תועלת איז אז דו פארשטייסט אז די סדר ווי אונז זענען, די שלב במעגל ווי אונז זענען, איז נישט אויף אייביג. ס'איז דא א זאך וואס הייסט גלות, און נאך יעדע גלות קומט א גאולה. נאך הונדערט יאר, נאך פיר הונדערט יאר, נאך צוויי הונדערט און צען יאר מיט די קושי השעבוד, וואס איז די חילוק. דאס איז די קץ, און דאס איז א טבעות'דיגע זאך. ס'קומט נישט ווייל מיר טוען תשובה. מיר דארפן תשובה טון וועגן דעם. ס'איז נישט אלעס תלוי במעשינו. ס'איז דא א לימיט וויפיל איז תלוי במעשינו. א מענטש קען זיין דער גרעסטער צדיק, אליבא דהייתי דאמרינן גייט ער שטארבן, יא? אבער...

דיסקוסיע: רעדן וועגן מלחמות און גאולה

קהל: אבער רעדן וועגן די מלחמות, אויב ס'איז דא עפעס וואס דאס פירט מיט אונז אויף למעשה, קען איך פארשטיין. אויב נישט, איז בעסער נישט צו רעדן וועגן די מלחמות.

מגיד שיעור: רוב מענטשן וואס רעדן, "אה, ס'איז א סימן אויף די גאולה," און ממילא וואס? קענסט עפעס טון וועגן דעם? איז געווארן בעסער? איז געווארן ערגער? דו האסט עפעס אן עצה וויאזוי צו פירן די מלחמה לויט דעם? ער זאגט נישט גארנישט. סך הכל אז ס'איז דא א חשבון. אוודאי איז דא א חשבון. איך קען דיר זאגן מראש אז יעדע דור האט זיינע דריי מלחמות. איך ווייס נישט, אבער ס'איז אמת. אבער וואס האב איך פון דעם?

קהל: תפילה, די תפילה קען עס נאך אלץ טוישן. דאס איז די נקודה.

מגיד שיעור: תפילה און תשובה, אלעס, יא. ס'קען טוישן. אפילו די קץ אליינס, ס'קען געשען לטובה, ס'קען געשען לרעה.

קהל: יא, אבער איך האב נישט געזאגט אז מ'זאל נישט מתפלל זיין.

מגיד שיעור: נישט ווייל צו קענען דעם געביטן.

קהל: יא, אבער איך ווייל דיר לערנען וואס איז די קץ, וואס איז די סדר פון די בריאה. תפילות קענסטו דאך מיינען. איך האב דיר געזאגט אז לדידי וואס דו ווייסט, איז נישט וואס דו ווילסט. דו ווילסט אז מ'זאל נעמען אחריות פון פרידת מעשיך, פון תשובה טון.

מגיד שיעור: ס'איז מובן. אז דו ביסט מדגיש מער די חלק, קענסט רופן די חלק וואס דער אייבערשטער טוט, וואס איז ממש די ריכטיגע. אבער אז א מענטש איז א גאנצע צייט רעדט וועגן דעם וואס ס'געשעט פון זיך אליינס – ס'איז אמת אז ס'געשעט פון זיך אליינס – אבער ער איז מדגיש דאס, און ער פארגעסט אז ער דארף עפעס טון. ס'ווערט א... און דאס איז גורם אז ס'זאל נישט טון. ס'ווערט א...

ידיעה, בחירה, תפילה און אמונה גדולה

ידיעה, בחירה און די כח פון תפילה

אוודאי איז דא א חשבון. איך קען דיר זאגן מראש אז יעדער דור איז דא דריי מלחמות. איך ווייס נישט, ס'איז אמת. אבער וואס האב איך פון דעם?

אבער די תפילה קען עס נאך אלץ טוישן, ווער ס'זענען די קינדער.

תפילה און טון, אלעס, יא. ס'קען טוישן. אפילו דעי קענסטו אליין, ס'קען געשען לטובה, ס'קען געשען לרעה.

איך האב דיר געזאגט, דו ביסט נישט אליין דא, דו קענסט נישט... נישט ווייל דו קענסט דא עפעס געביטן.

יא, אבער איך וועל לערנען וואס דו קענסט, וואס איז דער סדר פון די בריאה. תפילות קענסטו דאך מיינען. איך וועל דיר זאגן אז דאס איז די ידיעה וואס דו ווייסט. און נישט וואס דו ווילסט. די וועלט איז דאך ספעציפיש יעדע זאך, ס'איז נישט צופעליג.

ס'איז מדגיש, אז דו ביסט מדגיש מער די חלק, דו רופסט אן די חלק וואס דער אייבערשטער טוט, וואס ס'איז ממש די ריכטיגע. אבער אז א מענטש איז א גאנצע צייט רעדט וועגן דעם וואס ס'געשעט פון זיך אליינס, ס'איז אמת אז ס'געשעט פון זיך אליינס, אבער ער איז מדגיש דאס און ער פארגעסט אז ער דארף עפעס טון. סאו ס'ווערט א... און דאס איז גורם אז ער זאל נישט טון, און ס'ווערט נאך ערגער, מאכט עס נאך ערגער, יא? סאו איך זע נישט אז די אלע מענטשן וואס... יא...

די גבולים פון בחירה אינערהאלב דעם סדר

זיכער איז דא עפעס א תהליך אין די וועלט, און ס'איז דא א געוויסע מהלך וויאזוי... איך ווייס שוין אפילו וויפיל מ'קען טוישן מיט מעשים. על כל פנים, מ'קען טוישן בתוך... ווי מ'זאגט אזוי ווי איינער וואס האט א מזל מאדים, ער קען ווערן א רוצח אדער א שוחט, ער קען נישט ווערן אויס, יא? מ'קען טוישן בתוך די סדר קענסטו טוישן, ס'זאל זיין אזוי, ס'זאל זיין אזוי.

דיסקוסיע: אחישנה און די סדר פון די בריאה

קהל: אחישנה... וואס?

מגיד שיעור: דו רעדסט נישט פון די שטיקלעך יעצט פון אחישנה?

אחישנה מיינט דאס, אבער ס'איז נאך אלץ בתוך די... פאר דעם איז נישט קיין סתירה. אזוי מיין איך. די אחישנה איז אז בתוך... למשל, ס'שטייט אז ס'דארף זיין פיר הונדערט יאר, האט מען געמאכט א בחינה פון פיר הונדערט יאר. אבער ס'איז נאך אלץ דא א בחינה פון פיר הונדערט יאר, ס'איז נישט אוועקגעגאנגען די פיר הונדערט יאר.

קהל: וואס? די ידיעה איז אזויווי די מסגרת?

איך ווייס נישט. דער קאצקער רבי האט געזאגט אז דאס איז די יום בחירה. איך מיין אז אפשר רעדט ער פון א העכערע לעוועל, פון א העכערע מדריגה. וואס דאס איז...

קהל: יא, ווי דו זאגסט פארדעם. ווי? איך דענק, עס זענען זיין הגדה... אה... אסאך מאל. ער רעדט וועגן דעם אסאך מאל. אה... איך דענק נישט ווי. איך האב זיין הגדה. עס ליגט נאך דא, דארט ער האט דאס געזען. דארט ס'איז א ליקוט... ס'איז אסאך מאל. עס שטייט, עס שטייט אסאך מאל, אפשר דא ביי די חושב מחשבות, ער רעדט וועגן דעם אין זיין ספר אסאך מאל. עבודת ישראל איז נישט קיין לאנגע ספר. ער ווייסט. ער האט נאך ספרים אויך, אבער דארט אויך האט ער געריידט וועגן דעם... אה... איך ווייס, איך דענק נישט ווי. ער רעדט וועגן...

חשבונות און מעשים — ביידע זענען נויטיג

סאו, אזוי איך זעה נישט אז עס איז... פשט איז, אויב מען מאכט שוין... אה, ניין, ער ווייל עפעס אן אנדערע נקודה דא... אויב מען מאכט שוין יא חשבונות, דארף מען אויך טון די זאכן וואס מען מאכט די חשבונות אויף, פארשטייסט? דא איינער וואס ער טוט די מעשה, און נאכדעם קומט א צווייטער און זאגט א פשט, אז עס איז דא רמזים אין דעם פסוק. יא, און וויאזוי עס איז געווארן רמזים דאך דעם וואס ער האט געטון די מעשה. דו זאגסט נאר די רמזים, עס איז... עס איז פעיק. נע מיין איך.

דער בעש"ט: שכינה רעדט דורך דעם מתפלל

הכנה לדער תורה

נאר וואס דארט מען לענגס זאגן? וואס זאגן דאס שטיקל פון די בעל שם טוב? האסטו זיך צוגעגרייט אויף דעם שטיקל, האט דאס מען געזאגט דאס שטיקל איז ערשטענס? נאר וועלן נאך איין שטיקל צוגרייטן. און קען זיך צוגעגרייט אויף דעם שטיקל און די ערשטע שטיקל. האסטו זיך געזען די ערשטע שטיקל, איש בעל תפילה. וועלן א מאל זאגן דאס שטיקל. און קען ביי האסטן זיך די שליח ציבור? קענען דארף נישט ענדיגן? איך האב נישט געענדיגט דאס שטיקל קיינמאל נישט. מ'דארף ענדיגן די צווייטע האלב דערפון. די **"כתיב שנים ושלשים"**, און **"וצריך לשמוע ידוע"**, ביי מיר איז עס די נעקסטע פעידזש, איך ווייס נישט.

דער תורה: הערן וואס די שכינה זאגט

"וצריך לשמוע בכל תיבה". דאס האבן מיר שוין געלערנט אפשר. **"וצריך לשמוע בכל תיבה מה שאומר"**. יא? דאס האסטו שוין געלערנט, האסטו געזאגט? **"שהשכינה עולם הדיבור"**, **"שהשכינה עולם הדיבור מדברת בו, והוא שושבינא לה"**. יא, דאס האבן מיר שוין געריידט וועגן דעם. אז אנשטאט פון מכוון זיין, ער זאגט די וועריטער, נאכדעם הערט ער אויס וואס ער האט אליינס געזאגט, ווייל לעצטענס האט ער געזאגט אז די שכינה האט עס געזאגט.

"צאה הר", האבן מיר שוין געלערנט, **"זה תתברר, ולתת עזרך ליוצרך"**. איך ווייס נישט וואס דאס מיינט.

אמונה גדולה — צו דערקענען אז די שכינה רעדט יעצט

און דא איז א זאך: **"וצריך אמונה גדולה לזה"**. מ'דארף האבן פאר דע[illegible] אסאך אמונה. **"דהשכינה נקראת אמונת אומן, ובלא אמונה נקרא ח"ו נרגן מפריד אלוף"**. יא, דהיינו, אז וויאזוי... "אמונה גדולה" מיינט ער צו זאגן, ווייל די נטיה פון דעם מענטש איז צו טראכטן אז ער איז דער וואס רעדט. און מ'דארף א גרויסע אמונה צו כאפן אז ער איז נישט דער מדבר, נאר די שכינה, און ער איז נאר א שושבינא, יא? ער איז נאר א שושבין פאר די שכינה. ער מאכט עס נישט אליינס.

און ער לייגט פאר דעם צו נאך א פשט אזויוי... ס'איז פשוט אז מ'דארף האבן אן אמונה, וויבאלד אז נישט מיינט א מענטש אז ס'איז אליינס. איך ווייס נישט, ס'איז אויך אביסל דעת אין מיין אפיניען, איך ווייס נישט. יעדע זאך האלט איך אז ס'איז דעת, ענליוועיס. ווייל איך האב... קיצור, ביי איינער...

ביאור: פארוואס איז דאס אמונה?

ס'איז דאך דא צוויי וועגן, יא? אדער איז דא איינער וואס ער זאגט אן אייגענע... ער האט אן אייגענע נוסח התפילה, איך ווייס נישט, ער מאכט אן אייגענע תפילות, דארף מען זיך אוודאי דארטן קומען צו רוח הקודש, איך מיין, אויב ס'איז בכלל תפילה בכלל, נישט ער מאכט עס.

ס'איז דא א צווייטע וואס ער זאגט וואס ס'שטייט אין סידור. איז דאך אוודאי אוודאי נישט ער האט עס געמאכט. וועט זאגט די סידור? וועט האט געמאכט די סידור? ס'שטייט דאך אין סידור שוין טויזנט יאר. פון וואו קומט די סידור? פון די רוח הקודש, פון די... איך ווייס נישט, פון אנשי כנסת הגדולה, וועט האט געמאכט די תפילה, די אידן וואס פירן זיך עס צו זאגן. סא, איז אוודאי די שכינה רעדט נישט דו, יא? סא, איך זע נישט די...

אבער די אמונה איז אז ס'איז יעצט. דו האסט געמיינט אז נעכטן האט עס די שכינה געשריבן, און היינט זאגסטו עס איבער? ניין, די שכינה זאגט עס אויך יעצט.

און דאס איז וואס מיר אלע גלייבן. אלע גלייבן דאך אין דעם, יא? יעדער איינער איז מסכים אז...

קהל: ביטול אין איין.

יא, אבער דאס איז...

קהל: דאס איז די אייבערשטער'ס רעדן.

יא.

קהל: דאס איז די אייבערשטער'ס רעדן.

אמונה קטנה און אמונה גדולה

דאס איז די הוכחה אז עס איז יעצט אויך אזויוי עס איז דעמאלטס געווען. אזויוי יעדער איינער גלייבט אז אמאל, בראשית ברא האט דער אייבערשטער באשאפן די וועלט, און נאכדעם איז עס שוין באשאפן געווארן. דאס הייסט אמונה קטנה, כביכול, אזויוי מענטשן זאגן אויף פשוט. אבער ס'דארפן מענטשן כאפן אז דאס מיינט אז דער אייבערשטער מאכט אויך די וועלט יעצט, יא? וואס דער בעל שם טוב זאגט די גאנצע צייט, אז ס'איז יעצט.

און די יעצט איז שווער מסביר צו זיין. וואס?

דיסקוסיע: אויב דער אייבערשטער טוט אלעס, פארוואס דאוונען?

קהל: ס'איז אינטערעסאנט. ס'איז דא א פשוט'ע שאלה: איך ווייל נישט איבערגעבן מיין רצון פאר'ן אייבערשטן. איך דארף נישט גארנישט, איך וועל לאזן דעם אייבערשטן אליין אריינגיין, ווען ער ווייל זאל ער אריינגיין.

מגיד שיעור: מ'דארף נישט דאוונען, מ'דארף טאקע נישט. דער אייבערשטער דאוונט פאר דיר, דאנט וואר.

קהל: יא?

מגיד שיעור: טלית נאה, שלחן נאה.

ניין, מ'דארף טאקע נישט. איך פארשטיי נישט. וויאזוי מאכט דער אייבערשטער אז דו זאלסט דאוונען? ער זאגט, ער שרייבט אריין אין דיר א חשק אז איך דאוונע.

קהל: וויאזוי מאכט ער עס? אויב איינער איז אין די סביבה, מאכט ער עס אזוי. אויב איינער איז אין אנדערע וועגן, מאכט ער עס אנדערע וועגן.

קהל: איז דא א חילוק עקטשועלי?

מגיד שיעור: ס'איז אזוי שלעכט?

קהל: ס'איז דא א חילוק? איך מיין, די אמונה דארף דאך זיין אמונה.

וואס איז אמונה גדולה?

יא, אבער די אמונה וואס אונז רופן אמונה, ווייל ס'איז לכאורה כנגד אזויוי... ס'איז נישט כנגד השכל. איך מיין אז ס'איז כנגד די שכל וואס זעט אויס די מענטש מער ישות, וואס מער יעצט, די אמונה וועלט אן עול אז ס'איז שוין דא א וועלט. און וואס אונז רופן, וואס דער בעל שם טוב רופט אמונה, איז נאר די שכל אדער די התבוננות אדער די השראה וואס ווייזט דיר אז דאס וואס דו קענסט זאגן אז... דער אייבערשטער סיבת כל הסיבות. יא, פון נאכדעם וואס מען דארף רעכענען וואס איז געשען אין דער עולם

העשיה, און דער עולם היצירה, און דער עולם הבריאה, ביז ער קומט אן צו דער אייבערשטער... דאס איז נישט אמונה, דאס איז כולו דרך השכל. דאס פארשטייט כולו יעדער, איך מיין, און איז מסכים, קיינער... מען רעדט דאך פון מאמינים, רוב מענטשן זענען מסכים אז אזוי איז עס. אבער ער איז נישט מודה, יא, ער זעט נישט אז די מינוט, אז יעצט איז עס דער אייבערשטער, דער מאכט עס.

סאו די אמונה גדולה איז די הכרה, די, די... ס'קען זיין ס'קומט פון א געוויסע התבוננות, איך קען מסביר זיין פארוואס עס איז ריכטיג. ס'איז נישט עפעס א זאך וואס מען גלייבט אין די וועלט אריין. אבער דאס איז אמונה גדולה, ווייל אונז לעבן דאך אין צייט, אונז לעבן דאך יא, כאילו ס'איז שוין היינט דא עפעס, אדער ס'איז שוין יעצט דא עפעס.

אזוי ווי דו זאגסט די זעלבע זאך

אזוי ווי דו זאגסט די זעלבע זאך. יא, אוודאי דער אייבערשטער האט געהייסן דאוונענען, אבער איך דאוונען נישט יעצט דירעקט וועגן דעם, איך דאוונען ווייל דער אייבערשטער האט געהייסן דאוונענען דארט איך ווייס שוין אין דער מעמד הר סיני, און נאכדעם איז געקומען די רבנים האבן געמאכט א סדר התפילה, און נאכדעם איז געקומען בקיצור א לאנגע השתלשלות, און דאס איז איך דאוונען. אבער דאס איז וואס עס זעט אויס.

אבער דער אמונה זאגט, טראכט אבער אריין א ביסל טיפער עס צו זען, אדער גלייבן עס צו זען. וואס ער רופט אמונה מיינט עס זאל זיין בהכרה, יא, עס זאל נישט זיין עפעס א מעשה וואס איך פארצייל, עס זאל זען אז די טעם, יא, מ'פרעגט אזוי ווי איך האב...

משל פון דער באן

איך זאג די וועג וואס איך האב שוין געזאגט מיין משל פון די באן, יא? איך גיי מיין משל פון די באן. וואס? דו האלטסט מיר אמונה בשעת מעשה, פשוט. איך האלט פון די משל פון די באן, די זעלבע זאך. סאו אבער וואס ער רופט אמונה גדולה איז... איך וועל זאגן די משל פון די באן, מ'קען נישט אפלייקענען די משל. איך ווייס וואס איך זאג.

יא, די משל פון די באן איז, אז א זייער א פשוט'ע זאך, עס איז דא א באן, א לאנגע באן, עס האט אסאך קארס, קרונות, יא? אסאך, אסאך עקסטערע קארעלעך, און א מענטש שטייט אין דער סוף, אין דער לעצטע, און ער זאגט, ווער שלעפט דעם לעצטע שטיקל רכבת, דעם קרון די לעצטע? דער איינס פארדעם שלעפט אים, יא? דאס הייסט צוויי דריי השתלשלות, דער איינס פארדעם שלעפט אים. מ'גייט צו די פריערדיגע, זאגט מען אים, וועם פרעגט מען... דער פארדעם, און אזוי חוזר חלילה ביז ער קומט אן צו דער ערשטע, דארט איז דער לאקאמאטיוו, דער ענדזשין, דער מנוע וואס ער פירט עס, זאגט ער, אה, ער פירט אלע, אבער ער פירט נישט אלע...

משל פון דער באן — העמקה אין די חילוקים

דער חילוק צווישן כמות און איכות

אסאך עקסטרע קארעלעך. און א מענטש שטייט אין די סוף, אין די לעצטע, און ער זאגט, "ווער שלעפט דעם לעצטן שטיקל רכבת?" דעם שלעפט דער קרון, דער לעצטער... דער איינס פאר אים שלעפט אים, יא? דאס הייסט סדר השתלשלות. דער איינס פאר אים שלעפט אים. א גוטן, דער פריערדיגער, זאגט מען אים, "וועם שלעפט ער?" דער פאר אים. און אזוי חוזר חלילה ביז ער קומט אן צו דער ערשטער. דארט איז דער לאקאמאטיוו, דער ענדזשין, דער מנוע וואס ער פירט עס. זאגט ער, "אה, ער פירט אלע." אבער ער פירט נישט אלע, ער פירט קודם דעם, נאכדעם יענעם, און נאכדעם יענעם.

אזוי זאגט דער טיפש, דער וואס פארשטייט נישט אמונה, וואס אונז רופן היינט אמונה. קומט דער חכם און ער זאגט, "איך פרעג דיר א שאלה: דער לעצטער, דער צווייטער פאר'ן לעצטן, ער קען עפעס טון? ער טוט נישט גארנישט. ס'איז אמת אז ער שלעפט, ווייל אויב וואלט נישט געווען ער, וואלט נישט אנגעקומען די משיכה צו די לעצטע, אמת. אבער טון טוט ער גארנישט. די חילוק פון די ערשטע מיט די צווייטע איז אסאך גרעסער פון די חילוק פון די צווייטע מיט די דריטע. ס'איז א גאנצע... איך רוף עס 'כמות' און 'איכות', איך האב נישט קיין בעסערע וואורט. די לעצטע מיט די איינס פאר די לעצטע איז א חילוק פון כמות: ער שלעפט אים און ער שלעפט אים, ער שטייט איינס פאר אים, ס'איז איין לעווועל פאר אים. אבער די חילוק פון די ערשטע מיט די צווייטע, און ממילא די חילוק פון די ערשטע מיט אלע, איז א חילוק פון איכות. ער מאכט בכלל אז די באן זאל פארן, און אלע אנדערע מאכן גארנישט אז ס'זאל פארן.

ס'איז אמת, דו קענסט זאגן אז ער איז מעביר די שפע, רייט? ער ברענגט די שפע פון די ערשטע צו די לעצטע. בסדר. אבער טון טוט ער גארנישט. ער איז נישט מחדש קיין שום פעולה, ער איז נישט קיין מחדש, ער איז נישט קיין יוצר, ער איז נישט אחראי אמת'דיג אויף קיין שום זאך. וממילא, ס'איז אמת, דו גייסט די לעצטע זאגן בבחינת סדר השתלשלות, אמת אז די איינס פאר די לעצטע שלעפט אים, אבער ס'איז אסאך מער אמת אז דער ערשטער שלעפט אים.

דאס איז די עיקר אייזערנע אמונה

ס'איז אמת אז ס'איז דא מלאכים, ס'איז דא א גאנצע סדר השתלשלות צווישן מיר און דער אייבערשטער. בסדר. אבער ס'איז אסאך מער אמת פון דעם אז דער ערשטער... ווייל די אלע זאכן זענען דאך נאר כלים, נאר אזויווי צינורות, נאר זיי ברענגען אריבער די חיות פון דער אייבערשטער ביז מיר. אבער ווער ס'טוט עס עכט איז דער ערשטער, ווייל אלע אנדערע טוען גארנישט, זיי האבן נישט קיין כח יצירה, קיין כח פון טון גארנישט. סאו צו זיין די לעצטע שטיקל באן... די ערשטע פונקט אזוי ווי ער פירט אלע אינדערמיטן. ס'איז אפילו נישט ריכטיג צו זאגן אז די ערשטע באן פירט מער די צווייטע ווי די דריטע, נאר אין דעם קליינעם חילוק פון כמות. כלומר, אין אנדערע ווערטער, ס'איז ריכטיג צו זאגן אז די דריטע דארף האבן די צווייטע כדי אנצוקומען צו די ערשטע.

דער נמשל איז נאך בעסער פון דעם משל

די נמשל איז נאך בעסער. די נמשל איז א מורא'דיגע נמשל. פארוואס? ווייל ביים נמשל איז די חילוק נישט נאר צווישן איינער וואס פירט, איינער וואס פירט אלעס, נאר ס'איז א חילוק אין די אקטור, אז דער איינער וואס פירט אלעס, מיר קענען זיך טאקע אמאל אנכאפן אין רבונו של עולם, מיר מיינען אז מיר האבן זיך אנגעכאפט אין כתר, מיר האבן זיך אנגעכאפט אין יסוד, אין מלכות, אין כתר פון מלכות, מיר האבן זיך אנגעכאפט אין די עולמות.

און ממילא וואס? און אזוי אויך מיינט זיך אן תרשים.

ניין, ס'איז בעסער, די נמשל איז אסאך בעסער. די עיקר חילוק וואס איז דא אין די נמשל פון די משל איז, אז ביי די משל האט די ערשטע שטיקל נישט באמת געמאכט די צווייטע. ער פירט די צווייטע, אבער ער האט אים נישט געמאכט גארנישט, ער האט אים נאר געגעבן א שטיקל נקב. און ממילא די גאנצע מערכה וואס זאגט אז ער פירט, דאס האט די צווייטע געמאכט, דער מענטש האט עס געמאכט, אדער דער אייבערשטער האט עס געמאכט, איך ווייס נישט ווער, נישט קיין חילוק. דאס האט געמאכט, ער האט געמאכט. אבער מה שאין כן אין די נמשל איז דא א דריטע זאך, חוץ פון דעם וואס ער, דער ערשטער, שלעפט די צווייטע, און ממילא שלעפט ער אלע, האט ער אויך געמאכט די גאנצע מערכה וואס זאגט אז דער ערשטער זאל שלעפן די צווייטע. ער האט באמת געמאכט די גאנצע זאך. פארשטייסט וואס איך זאג? ס'איז אפילו מער.

אמונה — דער פאקוס פון דער קוק

וואס איז די נקודה פון אמונה

אבער נישט קיין חילוק, וואס איך רוף נאר, אז די נקודה פון אמונה וואס איז דא איז די חאפ. אז א מענטש קוקט, אז איך קוק אויף די וועלט, אז איך קוק אויף א בוים, איז בדרך הטבע, כלומר בבחינת התבוננות וואס איז ממטה למעלה, יא, בבחינת הטבע זע איך אז ס'איז דא א בוים. ווער מאכט די בוים? די ערד מאכט די בוים זאל וואקסן, און די וואסער. פון וואו קומט די

וואסער? פון די רעגן. און די רעגן קומט פון... איך ווייס נישט. דאס איז, אבער בבחינת אמונה, ס'הייסט דאס איז איינער וואס זאגט אז די ערשטע מאכט און אלע אנדערע וואס אלע אנדערע אינדערצווישן מאכן, זאגט ער גלייך, איך זע א בוים, זע איך די איבערשטער. די בוים מאכט די אייבערשטער, די אייבערשטער מאכט די בוים זאל וואקסן. מאכסטו א ברכה אויף דעם, יא? דו זאגסט המוציא לחם מן הארץ. די אייבערשטער נעמט ארויס... האסטו אמאל געזען די אייבערשטער נעמט ארויס א ברויט פון די ערד? מענטשן טוען עס, יא? וואס זאגט ער? ער זאגט סך הכל, יא, און ווער האט געמאכט די מענטשן? און ממילא וועז איך מאך א ברכה, בבחינת אמונה טאנץ איך אריבער די גאנצע מהלך, און איך זאג אז די אייבערשטער מאכט אז ס'זאל קומען ברויט פון די ערד. און דעמאלט זעט ער עס, וועז איך זאג עס זאג איך עס, וועז איך זע עס, דאס הייסט אז ער האט אמונה. שטימט?

דיסקוסיע: ביטול און מציאות

שאלה: אויב איך זאג, איך מיין דו האסט נישט געגנוצט די ווארט ביטול. וואס איז ביטול פשט? איך גיי אוועק, איך לאז די אייבערשטער טון, כדי איך קען אויסלעשן מיין מציאות, איך לאז די אייבערשטער טון. די האסט עס נישט געשליקט ווייל דו פארשטייסט נישט אז ס'איז איינס, דו פארשטייסט נישט אז איך גיי אוועק פון דעם. די אייבערשטער טוט עס, די אייבערשטער טוט עס דא זענען מיר. דו ביסט די גרעסטע ישות פאר די זופסט דיך, דו זאגסט די אייבערשטער זאל קומען, דו האסט געמאכט צו דיר א מציאות.

מגיד שיעור: יא, איך ווייס נישט וואס... די רמב"ש זאגט נישט די ווארט ביטול כמעט קיינמאל נישט, ס'איז א ליובאוויטשע ווארט. וואס? בעל התניא? זיכער. בעל התניא נוצט די ווארט ביטול אסאך. אבער וואס ביטול... דא ביטול אין בחינת ענוה, בחינת תנועה נפשית פון דיר. אבער איך זאג דא, ס'איז מער אזוי ווי... ס'איז די שאלה פון וואס דו ביסט זיך מתבונן. אויף וועלכע אספעקט, אויף וועלכע נקודה פון די מציאות קוקסטו?

אויב דו קוקסט אויף דעם וואס די לעצטע... ס'איז א שטיקל נאר. אויב דו קוקסט אויף די מציאות אז די ניינוניינציגסטע קארון שלעפט די הונדערטסטע, דאס רופט מען טבע, דאס רופט מען חכמת הטבע, איך ווייס וואס. אויב דו קוקסט אויף דעם אז ער, זיין גאנצע כח און אויך זיין גאנצע מציאות, און אויך דאס אז איינס קען שלעפן די צווייטע און אזוי ווייטער, און אויך דאס אז איך קען רעדן וועגן דעם, איין מינוט איך וועל רעדן וועגן דאס, דאס איז אלעס האט געמאכט די ערשטע, וואס אונז קענען פארשטיין אפילו נישט וואס די ערשטע איז, אונז קענען נאר זאגן אז ס'איז דא אן ערשטער.

ביטול לויט דער תניא

דאס הייסט די ביטול. דאס הייסט אז די ביטול אין תניא איז אלעמאל געקומען צו זאגן אז די מקור, די שורש, די ענף איז בטל אין די שורש, רייט? וואס הייסט ער איז בטל? אז ער איז נישט נחשב בערכו. ער האלט זיך זייער גרויס, אבער דאס איז ווייל ער קוקט אויף וואס ער איז, אבער ער כאפט נישט אז ער קומט פון ערגעץ, ער האט נישט קיין אייגענע... יא?

ס'איז א שאלה פון וואס דו קוקסט. די חילוק פון אמונה וואס אונז רעדן דא, אמונה און נישט אמונה, איז נישט קיין חילוק פון אמונה און כפירה, ס'איז נישט קיין חילוק פון נישט מסכים זיין אז ס'איז אזוי. דו ביסט נישט מסכים אז ס'איז אזוי איז אן אנדערע שמועס. וואס אונז רעדן דא פון אמונה מיינען אונז פאוקעס, יא? וואס איז די פאוקעס? אדער וואס דו ביסט מתרכז? וואס ער קוקט אויף? צו ער קוקט אויף די לעצטע? אפשר אמאל דארף מען קוקן אויף דעם. אדער ער קוקט אויף די ערשטע. ער קוקט אויף דעם וואס... און אויף די וועג וויאזוי די ערשטע פירט אויך די לעצטע. די ערשטע מאכט אויך די לעצטע.

משל פון דער לאגא אויפן קארון — נס אלס סימן

דיסקוסיע: די באן און די בעל עגלה

קהל: אבער איך מיין ער לייגט די... וואס? ס'איז נישט? ביי א בעל עגלה איז נישט אויך אזוי? נישט אויך אזוי? נישט אויך אז וואס? ער האט אן אמונה אז ער האט א כח? און די אמונה מאכט אז די עגלה זאל האבן א כח?

מגיד שיעור: יא, ס'איז כאילו כאילו אז די ערשטע מאכט אלעס, ס'איז נישט קיין באן. אבער דו ביסט נישט מתרכז אויף די נקודה אז ס'איז א באן. די באן איז א פראקטישע פאקט. וואס ווייסן מיר וויאזוי ס'איז געקומען אהין? דו ווילסט מאכן א באן?

דער משל פון דער לאגא

ס'איז דא וואס מ'רופט א נס למשל, וואלט געווען... איך האב געזאגט אן אנדערע פשט אויף נס אין מיין דרשה פון די באנען, אבער וואס אונז רופן א נס וואלט געווען אזוי ווי כאילו אז אויב די ערשטע שטיקל באן, די ענדזשין, אויב ער קען פירן אלעס, קען ער אויך אין איין טאג אריבערקומען צו די לעצטע און אים געבן א שטופ. ער איז נישט משועבד צו די גאנצע סדר. ער קען זיך אפשטעלן פון יענעם און גיין דירעקט צו דיר. דאס הייסט אז **"אני ה' לא שניתי"**.

דאס קען זיין, אבער ס'קען אויך זיין בבחינת די אמונה אליינס. איך מיין אז ס'איז דא א טיפערע זאך. ס'קען זיין בבחינת די אמונה. איך האב געזאגט א משל אז א נס, די טייטש, נס איז דאך די טייטש א צייכן, א אות. האב איך געזאגט אז נס איז די טייטש אזויווי מען קוקט אויף די באן איז דא פארשידענע זאכן. אין די לעצטע קאר פון די באן, האסטו שוין געהערט די דרשה? ניין? איך וועל עס זאגן נאך.

אויף די לעצטע קאר פון די באן איז דא, עס זעט אויס אנדערש. אויף די לעצטע קאר פון די באן איז דא אסאך חילוקים. עס איז דא א גלגל וואס דרייט זיך, און די דרייט זיך פון די ערשטע, און אזוי ווייטער. און איינער פרעגט פארוואס איז דא די שטיקל? איז די תירוץ איז כדי אזוי באהעפט זיך די חלק התנועה פון די פריערדיגע, די ס'כאפט עס.

חוץ פון דעם איז דא נאך זאכן דארט וואס האבן נישט צוטון מיט דעם. עס איז דא למשל א שיינע פיקטשער, א שיינע לאגא, אזא ציור פון די וואס האט געמאכט די באן, אדער עפעס אזא זאך. יעצט, דעם שטיקל טשופטשיק וואס איז דא איז די לעצטע שטיקל באן, פארוואס איז ער דא? וואס זאגט ער? וואס טוט ער? ער העלפט נישט די באן זאל פארן. קענסטו פרעגן פארוואס ער איז דא? עס איז נישטא קיין תירוץ. ער איז דא כדי די באן זאל קענען באקומען די כח פון די פריערדיגע. ער טוט נישט גארנישט. וואס טוט ער? ער פארציילט דיר אז ס'איז דא אן ערשטער. ער פארציילט דיר אז די גאנצע באן וואס דו זעסט האט איינער געפירט, האט איינער געמאכט, ער איז ערגעץ געקומען פון.

נס = סימן פון דעם אייבערשטן

סא א נס וואס מיר מאכן א אות, א נס, די טייטש איז אז דאס איז א סארט וואס אונז טוען, אדער וואס דער אייבערשטער טוט, איז א סארט זאך וואס ער זאגט נישט גארנישט. ער זאגט מיר נישט וויאזוי איז געקומען דאס פון די ערשטע. ער זאגט סך הכל אז דאס איז א סימן, דאס הייסט א סימן, אדער די מקובלים רופן, דער רבי יוסף ג'יקטיליא רופט עס א סימן. ס'איז א סימן אז דער אייבערשטער האט עס געמאכט. ס'איז די וועג וויאזוי עס איז...

קהל: די מיסטיקייט.

מגיד שיעור: וואס?

קהל: ס'זאגט די מיסטיקייט.

מגיד שיעור: ס'זאגט די ארויסנעמען די מיסטיקייט.

קהל: ניין, ניין, דאס איז די מיסטיקייט. ס'איז א רעווועלעישאן. ס'איז אנדערש ווייל בעצם שטערט נישט די גאנצע תכלית פון מענטשן, אבער די וועלט ערקענט נישט. אז דו האלטסט שוין פאר עברער איז די גאנצע תכלית בעצם די נסים.

מגיד שיעור: בסדר, וועז דו כאפסט דאס, די כאפן פון דאס. אה, איך ווייל דא אנקומען. ער זאגט דיך נאך א זאך, ער זאגט מען דארף א גרויסע אמונה, דאס איז פשוט אז מען דארף אמונה. און נישט לייגן עס אין... ער לעבט

נישט אזוי. אבער נאכדעם זאגט ער, ווייל די שכינה הייסט אמונה, און אן אמונה איז ער מפריד.

שכינה און אמונה — קנינים

ער זאגט א זייער אינטערעסאנטע זאך, ער זאגט אז די שכינה האט פארשידענע קנינים, יא? קנינים מיינט איך אז ס'איז משולב אז ס'גייט זיך ארויס אין די וועג, יא? אזוי זאגט דער רמ"ק פאר בריכות אין שער הקנינים, אז וועמען מיר זאגן אז די... איינע פון די זאכן, ס'איז דא פראבלעמען.

כינויים פון די שכינה — דער רמ"ק און ר' חיים וויטאל

ער זאגט נאך א זאך, ער זאגט, מ'דארף א גרויסע אמונה. דאס איז פשוט אז מ'דארף אמונה, ווייל ער לעבט נישט אזוי. אבער נאכדעם זאגט ער, ווייל די שכינה הייסט אמונה, און אן אמונה איז ער מפריד.

ער זאגט א זייער אינטערעסאנטע זאך, ער זאגט אז די שכינה האט פארשידענע כינויים, יא. כינוי מיינט, איך מיין אז ס'איז מלשון אז ס'געבט זיך ארויס אין די וועגן, יא. אזוי זאגט דער רמ"ק באריכות אין שער הכינויים, אז וועמען אונז זאגן אז איינע פון די זאכן... יא, ס'איז דאך דא אלע מיני קודש, די שכינה הייסט צדק, און ס'הייסט אמונה, און ס'הייסט לבנה, און ס'הייסט בתולה, און א טויזנט נאך זאכן אין זוהר.

מחלוקת: צי זענען כינויים נאר א וועג פון מסתיר זיין?

און ס'איז געווען מקובלים וואס האבן געזאגט אז דאס איז סתם א וועג פון מסתיר זיין די סוד. ער ברענגט פון ר' משה די ליאון, איך געדענק נישט פון וועם, אז ס'איז סתם א וועג פון מסתיר זיין די סוד. א ספר יחוס פון ר' משה די ליאון, ס'איז נישט קלאר ווער ס'האט עס געשריבן. און די מקובלים ווילן נישט אויסזאגן די שכינה, זאגן זיי, איך טאג הייסט עס אזוי, איין טאג הייסט עס פרי העץ, און מארגן הייסט עס פרי האדמה, און אזוי ווייטער.

און דער רמ"ק איז זייער ברוגז אויף די פשט, ער זאגט, ס'איז נישט אין די צייט וואס קען נישט טרעפן אפאר ווייניגע קודס. איז ער זאגט אז ס'איז נישט ריכטיג, ער זאגט אביסל אנדערש.

דער רמ"ק'ס שיטה: יעדער כינוי איז אן אנדערע בחינה

אבער ס'איז דא נאך א זאך וואס ער זאגט. איין זאך וואס ער זאגט איז אז יעדע איינע פון די כינויים געבט ארויס אן אנדערע בחינה, ס'איז נישט די זעלבע זאך.

צווייטנס, אז וועמען מ'זאגט א כינוי, אזוי זאגט ר' חיים וויטאל אויך אין זיין שער מ"ב, אז וועמען מ'זאגט א כינוי, למשל אז דא כיסא איז אין רמז די שכינה, און דא רמז'ט עס אמונה, וכדומה, ס'מיינט צו זאגן אז אין דעם עולם איז דאס די שכינה.

סדר השתלשלות: ווי די שכינה גיט זיך ארויס אין יעדן עולם

אלע זאכן האבן דאך א סדר השתלשלות. ס'איז דא אין עולם האצילות איז אויך דא ביימער, דארט די ביימער זענען ספירות. אבער וועם ס'איז אין עולם העשיה, איז דער בוים הייסט מדת התפארת, און די פרי פון דעם בוים הייסט די מדת המלכות.

ס'איז נישט סתם א משל, מ'האט געטראפן א משל צו ממחיש זיין די שייכות פון תפארת און מלכות, זאגט מען אז ס'איז דא א בוים און ס'האט פירות, וכדומה. ס'איז עכט, ווייל דער כח פון די ביימער קומט ספעציפיקלי פון די כח פון די ספירת התפארת, און דער כח פון די פירות קומט ספעציפיקלי פון די כח פון די מלכות, וכדומה.

און ס'איז מער א סימן, ס'איז נישט פשוט אז ס'קומט. דער אייבערשטער קען מאכן אלעס דירעקט. אבער ער מאכט פאר דעם דעם טייטש, וואס דו זאגסט אז דער אייבערשטער האט געמאכט די וועלט? ס'איז נישטא קיין סיבה פארוואס דער אייבערשטער זאל נישט קענען מאכן, ער זאל נישט דארפן מוזן מאכן די אלע זאכן אויף דעם סדר. דער טעם פון דעם סדר, אדער איינע פון די הבנות פון דעם סדר איז, אזוי קען איך עס נוצן.

משל פון די ד' מינים: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו"

אזוי איז דא אין זוהר אין פרשת ויחי וועגן א לולב, **"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו"**, דער טייטש, דער אייבערשטער האט געמאכט אויף די וועלט סימנים לכבודו, סימנים לאצילות, און יעצט אז איך נעם די ד' מינים, איז מיט דעם ווייז איך די שם הוי"ה. ווייל דער אייבערשטער האט געמאכט שוין אז דער לולב האט אין זיך א סימן פון די ו', און אזוי ווייטער. די זעלבע זאך, פארשטייסטו וואס איך זאג?

אמונה אלס מידה בנפש האדם — דער בעש"ט'ס הבנה

סאו, אז די שכינה הייסט אמונה, ס'מיינט אזוי, אז נישט סתם כדאי צו גלייבן אז דא איז די שכינה, דארף איך האבן אמונה. נאר ס'איז דא א טיפערע זאך, אז דא איז דא אזא כח וואס הייסט אמונה.

יא, אמונה איז אן אינטערעסאנטע זאך, ס'עקזיסטירט אזא מידה בנפש האדם וואס הייסט אמונה. אדער קענסט זאגן באופן מופשט, אין כלל ישראל איז דא אזא מידה וואס זיי גלייבן אין דעם אייבערשטן. יא, איך מיין נישט נאר אין מענטשן, נאר פסיכאלאגיש, אזא יכולת פון אמונה איז דא. ס'איז אויך דא אזא זאך אין וואס מ'גלייבט, ס'איז אויך דא אזא זאך אז די אידן גלייבן אין א געוויסע זאך אדער אין א געוויסע וועג.

און די מידה אפשר איז אליינס די שכינה. דאס הייסט, ס'איז אליינס די שכינה. די שכינה, ווען זי איז זיך מתלבש אין עולם העשיה אדער אין נפש האדם, איז געט עס ארויס די מידה וואס הייסט אמונה.

דער חילוק צווישן דעת און אמונה — בעש"ט קעגן בעל התניא

סאו יעצט, ווען א מענטש גלייבט, די מידה פון אמונה האט יעדער. ס'איז נישטא אזא זאך אז א מענטש האט נישט קיין אמונה, די שאלה איז נאר אין וואס ער גלייבט. אמונה איז דאך סך הכל די מידה וואס זאגט... אבער איך רעד פסיכאלאגיש, אמונה איז די מידה וואס זאגט, למשל, מ'איז מבחין... דער בעל שם טוב וויס איך נישט צו ער מיינט אז מ'איז מבחין אין דעות, אבער לאמיר זאגן אז ס'איז דא דעת און ס'איז דא אמונה. דער בעל שם טוב געווענליך רופט ביידע דעת אדער ביידע אמונה. אזוי אויך די תלמידי המגיד. די חילוק איז, אנדערע ספרים גייען מער מיט דאס. אבער לאמיר זאגן...

אה, דער בעל שם טוב, דער בעל שם טוב זאגט געווענליך, אין תולדות שטייט אז **אמונה איז נצח והוד**. דאס הייסט, אז דעת מיינט וועם ס'איז מיר קלאר, אבער ער מיינט נישט אמונה איך גלייב. דער בעל התניא האט ליב צו זאגן אז אמונה איז למעלה מן הדעת. אבער דער בעל שם טוב גייט נישט אזוי. דער בעל שם טוב גייט געווענליך אז אמונה איז למטה מן הדעת, אזוי ווי דער מגיד, דער תולדות, און אלע גייען אזוי.

אין אנדערע ווערטער, אז שכל, וואס ער רופט שכל, איז וועם ער זעט א זאך קלאר. ער זעט אז אזוי איז עס, ס'איז אים קלאר אז די זאך איז אזוי. דאס הייסט שכל אדער בינה, דער בעל שם טוב רופט עס בינה געווענליך, אמונה וכו'.

אמונה אלס רגלים — די מידה וואס לאזט א מענטש ווייטער גיין

נאכדעם, א מענטש קען נישט אלעמאל לעבן אזוי. אפילו דער וואס פארשטייט יא, האט ער מוחין דקטנות, אדער ער גייט ארויס אין די גאס, אדער ער לעבט אפילו בשעת מעשה, ס'נעמט אים די נפש נישט אינגאנצן איבער. ס'איז דא חלוקים אין זיין גוף אדער אין זיין נפש, וואס זענען, מ'קען נישט צוברעכן, ס'זענען חלוקים נישט שכליים, זיינע מידות, זיינע מעשים, ס'איז דאך נישט קיין חלוקים שכליים.

איז דא איז דא א מידה וואס הייסט אמונה. אמונה, דאס טייטש אז ער קען זיך קלעבן, ער קען אזוי ווי געדענקען, מ'קען עס רופן זכרון. ער קען געדענקען אז זיין שכל זאגט אזוי, און ממילא האלט ער אויך אזוי.

דער בעל שם טוב זאגט אז פארדעם הייסט אמונה נצח והוד. נצח והוד איז אזוי ווי די רגליים. וואס תפארת הייסט אז ער איז אמת, ער ווייסט, און ווען ער דערמאנט זיך אז ער ווייסט, אמונה איז טייטש איך ווייס אז איך ווייס, אדער איך געדענק אז איך ווייס, און איך געדענק אז איך האב געהערט.

משל: גיין אין דער ארבעט — אמונה אין פראקטיש

אזוי ווי יעדער איינער האט אמונה, ווייל יעדער איינער, וועו ער טוט רוב זאכן וואס א מענטש טוט, נישט ווייל ער האט בשעת מעשה פארשטאנען אז ער מוז דאס טון. אז א מענטש גייט אין דער ארבעט, גייט ער אויך בבחינת אמונה. קען זיין די ערשטע טאג האט ער מברר געווען אז דאס איז א גוטע ארבעט פאר מיר, און ער גייט אין דער ארבעט ווייל ער האט א פלאן, און ער פארשטייט אז דאס גייט מאכן געלט און ס'גייט ברענגען עפעס א תיקון העולם וכו'.

נאכדעם, מארגן גייט ער אין זיין ארבעט פארוואס? ווייל ער איז נעכטן געאגנגען. נישט ווייל ער איז נעכטן געאגנגען, נאר ווייל ער האט אן אמונה. אפילו ער דערמאנט זיך, דערמאנט ער זיך, ער גייט נישט אריבער די גאנצע שכל. ס'איז נישט אזוי קלאר, ס'איז נישט אזוי אפן אזוי ווי וועו ער האט געמאכט די החלטה, ער האט זיך מברר געווען און געריידט מיט מענטשן. און געזען אז ס'שטימט. יעצט האט ער אמונה אז ס'האט אזוי אויסגעזען, און איך גיי נאך אלץ מיט דעם וואס ס'האט מיר אזוי אויסגעזען. איך גיי נאך אלץ מיט דעם.

איינער וואס האט נישט די מידה, ער דארף טעראפי. איך מיין, ער דארף טעראפי. יעדן טאג הייבט ער אן נאכאמאל צו טראכטן, "אבער אפשר האב איך נישט גוט געטון? אפשר האב איך נישט גוט געטון?" וואס? ער האט אבער אן אמונה. ניין, ס'איז אן עכטע טעראפי דאס.

וואס הייסט אמונה? — די געזונטע מידה

וואס הייסט אמונה? אויב נעכטן... איך רעד נישט פון די נושא פון די אייבערשטער, יא? אמונה מיין איך צו זאגן, ס'איז נישט קיין געזונטע זאך אז א מענטש זאל יעדן טאג איבערטראכטן אלע זיינע החלטות אין לעבן, אלעס וואס ער ווייסט, אלעס איבערטראכטן. בסדר, דאס איז א גרויסע ענין צו טראכטן וואס מען טוט. פאר מען טוט עפעס דארף מען זיך גוט דורכטראכטן און דורכרעדן וכו'. אבער א מענטש קען נישט לעבן.

פארדעם האט א מענטש א מידה וואס הייסט אמונה, אדער נצח והוד, אה, די רגלים, ס'איז דא רגלים במחשבה, רגלים במעשה, וואס ער זאגט אז איך געטרוי, איך טראסט וואס איך האב געטראכט נעכטן, אדער וואס איך האב געפרעגט איינעם, אדער וואס איך האב מחליט געווען, אדער וואס ס'איז שוין געשען צו מיר. איך בלייב ווייטער אויף דעם. אויב ס'מאכט א גרויסע שינוי, יא, דארף מען איבערטראכטן. אבער געווענליך, איך גיי ווייטער מיט אמונה. דאס הייסט די מידת האמונה.

אמונה אלס לבוש פון די שכינה — די מדות עליונות

יעצט, די מידה איינס איז א לבוש פון די שכינה. די שכינה איז די טאט, אזוי ווי כביכול אויך אין מדות עליונות, איז דא די תפארת, וואס הייסט וועו דער איבערשטער ווייזט וואס ער איז אזוי ווי ס'איז.

תפארת: וועו דער אייבערשטער ווייזט קלאר

דער אייבערשטער האט געווואלט געבן די אידן מתן תורה, הייסט תפארת. יא, ששת ימי בראשית הייסט תפארת. תפארת, דער אייבערשטער האט געווייזן קלאר, **"אנכי ה' אלקיך"**, פארשטאנען פארוואס די אידן זענען דארט, פארשטאנען פארוואס דער אייבערשטער איז דארט, אלעס מאכט סענס. דאס הייסט תפארת, אדער אפשר בינה וכו'.

מלכות/שכינה: וועו מ'זעט נישט — פסח

נאכדעם איז דא אמאל וואס מ'זעט נישט. פסח הייסט מלכות, מלכות בכללות, יא? אין זוהר שטייט אזוי, אין חסידישע ספרים ברענגען. אדער אנדערע מאל, ס'הייסט, יעצט זעט מען עס נישט. דער אייבערשטער ווייזט נישט יעצט פארוואס ער האט בכלל געמומען די אידן. ס'זעט אויס אז זיי זענען אין מצרים, און זיי זענען דארט עובדי עבודה זרה.

דעמאלטס פירט ער זיך מיט אמונה. יא, די שכינה, דעמאלטס **"ויסע מלאך האלקים"**, דעמאלטס פירט ער זיך מיט די שכינה. ס'הייסט, דער אייבערשטער זאגט, דאס איז א מידה אין דער אייבערשטער. ער זאגט, "איך האב שוין נעכטן מחליט געווען. איך דארף נישט יעדן טאג איבערדן זיין פארוואס די אידן זענען מיין פאלק. זיי זענען נישט פון נעכטן."

נישט פארנעכטן ווייל ס'ווערט אלט, ס'איז עכט, ס'איז א מדה וואס איז א התחדשות. ס'איז אמונה, איך געטרוי אויף וואס איך האב זיך אליינס פארשטאנען. ס'איז אמונה איז באמת ביחס צו דער מענטש'ס אייגענע הבנה. ס'קען זיין זיין טאטע, זיין זיידע, זיין רבי איז דער תפארת לגבי אים. אבער ס'איז די אידעע אז איך קען ווייטער גיין, איך קען מאכן זייער עכט, און ס'איז זייער עכט, און ס'איז זייער פריש אפילו, אבער נישט ווייל איך טראכט יעצט, נאר ווייל איך גלייב יעצט.

דאס איז די מדה וואס הייסט אמונה, און די מדה קומט פון די שכינה, דאס איז די מדה פון די שכינה.

דער חטא פון מפריד זיין — וועו אמונה איז נישט פארבונדן מיט דעת

וואס ער זאגט איז, אויב א מענטש גייט נישט מיט דעם, אין אנדערע ווערטער, ער זאגט אוודאי, דו פרעגסט מיר דאך, ווייל בחינת תפארת, אדער בחינת תורה, וואס הייסט, וועו האט געמאכט די תפילה, וועו האט געמאכט די מצוות, וועו האט געמאכט די וועלט, דער אייבערשטער האט עס געמאכט, האט ער אין דעם א בחינת דעת, אדער תפארת, אדער בינה.

נאכדעם, אבער פראקטיש, טאג טעגליך, אין די סעקונדע צו סעקונדע וועג פון ווי ער דאוונט, ער זאגט, ער זאגט, דעמאלט געדענקט ער נישט דעת, דאס הייסט, ער גלייבט נישט דעת. זיין שטער, ער גלייבט נישט. פרעגסט אים, גלייבט ער? דאס הייסט נישט אמונה. ווייל איך פרעג דיך, דאס איז דעת. ער גלייבט נישט דעת פון דעם.

איז דייטש, ער איז מפריד די שכינה פון די תפארת. ווייל ער זאגט אז דער שכינה, דער מדה פון הרגל, דער מדה פון גיי מיט וואס עס איז געווען נעכטן, גיי מיט וואס מ'האט שוין פארשטאנען, וואס מ'האט שוין קלאר געמאכט, יעצט גייט מען נאר דערמיט. באט זיין מדה דער שכינה שבו, דער מדה, דער אמונה שבו, איז נישט באהאפטן מיט דער מלכות שבו, מיט דער תפארת שבו, מיט דעת שבו. די אמונה שבו, אדער חלק האמונה שבו, איז נישט ביחוד מיט די חלק הדעת שבו, און חלק התפארת שבו.

דער חידוש: אמונה אלס כלי פאר אלוקות — דורך ביטול

און דאס איז אליינס, עס טוט עס פארשטיין, איז דא נאך א טיפערע זאך. דאס איז איין זאך. און דאס אליינס, דאס וואס איז צו זאגן דאס, איך זאג דיר נישט, סתם עשה אילס תורה. צו זאגן דאס מאכט אז די אמונה, איך זאג, יעצט רעדט ער שוין יא פון אמונה אלוקית, נישט סתם א מידה פון אמונה וואס קען זיין אפילו ביי א מענטש וואס האט חתונה געהאט, ער גלייבט אז ער האט חתונה געהאט.

וועו ער רעדט פון אמונה אלוקית, איז דער טייטש, דאס מאכט אז אמונה זאל קענען זיין עכט א כלי פאר אלוקות. אבער דאס איז ביטול.

די עזות פון ממלכה — קדושת המגיד

די קדושת המגיד זאגט **"לך ה' הממלכה"**. פאר'ן אייבערשטן באלאנגט אויך די עזות וואס איז אין די ממלכה.

אמונה אלס כלי פאר אלוקות — דער עיקר ביטול

נישט סתם א מידה פון אמונה

דאס איז איין זאך, און דאס אליינס, דאס וואס איך זאג דיר, איך זאג דיר נישט דאס סתם א תורה. צו זאגן דאס מאכט אז דיין אמונה, וואס איך זאג יעצט רעד איך שוין יא פון אמונה באלוקות, נישט סתם א מידה פון אמונה וואס קען זיין אויך פאר א מענטש וואס האט חתונה געהאט, ער גלייבט אז ער האט גוט חתונה געהאט. וועו ס'רעדט זיך פון אמונה באלוקות, איז דער טייטש אז דאס מאכט אז דיין אמונה זאל קענען זיין עכט א כלי פאר אלוקות.

"לך ה' הממלכה" — דער כוזרי המגיד'ס תורה

ווייל דאס איז ביטול. דער כוזרי המגיד זאגט **"לך ה' הממלכה"**. פאר'ן אייבערשטן באלאנגט אויך דאס וואס דו ביסט ממליך. נישט נאר דער

אייבערשטער איז א מלך און אונז זענען ממליך, נאר **"לך ה' הממלכה"** — פאר'ן אייבערשטן באלאנגט אויך די מלוכה וואס דו ביסט ממליך.

דאס הייסט אז דאס איז דער טייטש אז די שכינה, דאס איז וואס גלייבט. נישט איך גלייב אין די שכינה, די שכינה גלייבט אין מיר. די אמונה שבו, דאס איז די שכינה. און יעצט האט ער אויך, קען ער אמת'דיג אויך, דאס מאכט א גרינגערע לעבן. יא, איך דארף שוין האבן אזויפיל אמונה, די שכינה האט שוין אמונה. און דאס איז נישט קיין זאך וואס א מענטש דארף טון. ער דארף נישט גלייבן, ער דארף נישט טון.

דיסקוסיע: אמונה אלס כלי פאר שייכות

שאלה: וועלן דו זאגסט אז ס'איז א כלי, מיינסטו צו זאגן אז אויב איך האב די אמונה וועל איך האבן מיין שייכות?

מגיד שיעור: אויב דו מיינסט אז דו ביסט דער וואס דארף מכוון זיין בתפילה, קודם כל איז עס זייער שווער. ס'איז טאקע שווער ווייל ס'איז עבודה זרה, און עבודה זרה איז שווער. דו דארפסט נישט מכוון זיין בתפילה, דו דארפסט נישט מכוון זיין אז די שכינה כנגדו.

דער בעל שם טוב'ס תורה אויף תפילה

די שכינה, יא, ס'שטייט אין שולחן ערוך **"המתפלל כאילו שכינה כנגדו"**, יא, אין רמב"ם אין שולחן ערוך. וואס איז די שכינה כנגדו? ווי יעדער איינער וואס מאכט עס נישט מיסטיש זאגט אז ס'איז דיין כוונה. דו דארפסט מכוון זיין כאילו שכינה כנגדו, יא.

אבער דער בעל שם טוב זאגט א בעסערע זאך. דער בעל שם טוב זאגט אז די תפילה, דאס איז די שכינה. און צו זאגן אז דו דארפסט שטיין און מכוון זיין וואס קריגט די שכינה... דער אמת איז אז דאס איז נישט קיין כלי פאר די שכינה, דאס איז אויך א פירוד. ווייל דו זאגסט אז ס'איז דא מיר, ס'איז דא דער עובד, דער מתפלל, ער איז עומד לפני השכינה. אבער ער, זיין עבודה, זיין פעולה, דאס איז פשוט א דבר נברא, א פשוטע נייע זאך. און די כלל פון דברים נבראים איז אז ער קען נישט אמת'דיג זיין א כלי לקדושה, א כלי לאלקות. ער קען דיך, דו ביסט דאך א מענטש. דו ביסט דאך א מענטש, whatever that is.

אמונה איז רוחניות איז מער ווי אין גשמיות

אויב דו זאגסט אז דו האסט אמונה, אמונה מיינט אז דו גלייבסט אז דער וואס איז אחראי אויף אלעס איז בסופו של דבר דער אייבערשטער, איז דאך פונקט אזוי דער אייבערשטער אסאך מער אחראי אויף די רוחניות ווי אויף די גשמיות.

ס'דא מענטשן וואס האבן א מאדנע אמונה, זיי האלטן אז דער אייבערשטער מאכט אז זיי זאלן האבן געלט, אבער אידישקייט מאכט ער אליינס. ס'איז דאך פונקט פארקערט. אפילו פשוט'ע אמונה, אין י"ג עיקרים שטייט אז די תורה איז מן השמים, נישט אז דער אייבערשטער פירט. ס'שטייט נישט אז דער אייבערשטער מאכט די פרנסה בהשגחה, ס'שטייט נישט אז דער אייבערשטער... יא, ס'איז פשוט פשוט. די תורה, ס'שטייט אז מ'דארף גלייבן אז די תורה איז מן השמים, דאס איז קלאר. אויך אז לחם מן השמים שטייט אויך, אז די מן איז מן השמים, אבער דאס איז שוין נישט ממש פון די יסודות פון אמונה.

קומען אלע מענטשן און זאגן, "ניין, ס'איז דאך דא בחירה." קומט אויס פונקט פארקערט: לחם מן השמים, אבער די תורה? ווייס איך וואס ס'איז מן השמים, איך האב עס אליינס געמאכט מיין תורה. ניין, ס'איז א דזשאוק וואס איך זאג, אבער ס'איז דאך אן אמת.

די תפילה איז מן השמים — די שכינה דאוונט

די תפילה איז אויך מן השמים, די תפילה איז די שכינה. און אויב וועסטו גלייבן נישט אין דעם, איז ער מפריד, ער וועלט שרעקעדיג אויפגערעגט, יא. ער זאגט אז דו מאכסט א פירוד, ווייל דו מיינסט אז דו ביסט דער וואס דאוונט, דו דאוונסט זיך אליינס.

דיסקוסיע: וואס איז דער כלי?

שאלה: די כלי פאר די דיבור און די כלי פאר די שפע. וואס איז די כלי מיינסטו צו זאגן?

מגיד שיעור: א כלי אז דיין תפילה זאל קענען זיין א דבר קדוש, א דבר אלוקי, און דער איד זאל דאוועגען צו דער אייבערשטער און נישט צו זיך אליינס זאל ער דאוועגען. נישט דיך אליינס זאל ער דאוועגען.

דער משכן — דער משל פאר'ן מענטש

די אמונה פון א מענטש, א דבר נברא, איז א שמוציגע זאך, איך מיין נישט שמוציג, ס'איז א דבר גס, whatever you want to call it, יא. וויאזוי קען זיין אז מיין אמונה, מיין דעת, זאל אריינלאזן אין דער אייבערשטער? דאס איז אן אנדערע וועג פון טראכטן. ווייל איך טראכט אז איך דאוועג צום אייבערשטן, בסדר. איך וויל אז עס זאל זיין א משכן. יעצט, די שכינה קען רוען דא, עס איז א משכן.

אקעי, ער גייט אין מקוה, און ער מאכט "הוי מה אני ומה חיי", אלע חיצוניות'דיגע זאכן. אבער וואס איז די פנימיות'דיגע זאך? די איינציגסטע עכטע פנימיות'דיגע זאך איז אז ער הערט אויף צו זיין "אים".

אזוי ווי עס שטייט ביי די משכן **"כאשר צוה ה' את משה"**, נישט איך האב געמאכט. דער אייבערשטער האט געהייסן מאכן. דאס הייסט, דער אייבערשטער האט געמאכט דעם משכן. איך בין א משכן. דער אייבערשטער האט געמאכט דעם משכן. דער אייבערשטער קען נאר וואוינען אין א פלאץ וואס ער אליינס האט געמאכט. נאר אונז כאפן נישט, פארדעם **"ונפלאותיך ידעתי"**.

אבער אויב דו ווילסט עס פילן, אז די מצוה פון תפילין און אמונה איז צו זיין דארט, דארפסטו אויפהערן צו מיינען אז דו דאוונסט, און אנהייבן צו כאפן אז די שכינה דאוונט. ווען די שכינה גלייבט, גלייבסטו אויך. די אמונה וואס דו האסט איז אויך די שכינה.

שמועס נאך'ן שיעור

א: שטימט?

ב: ר' יצחק, איך האב געווארט אויף דעם נאך א חודש טבת. עס האט געפירט מיר נישט פיל.

א: און עס פארט נישט, ברוך השם.

ב: איך האב געוואוסט אז עס איז נאך א ווילדע וואך געווען ביי דיר אין קאפ ביז פסח און שבועות.

א: איך וועל דיר זאגן וואס איך זאג דיר יעדע וואך. מיר דארפן אנהייבן פערטל נאך צוויי, ווייל פערטל נאך איז דא א ריזיגע עולם וואס שטייט.

ב: מיר וועלן פרובירן.

א: א ריזיגע עולם וואס שטייט.

ב: ס'איז שוין.

א: דו קענסט עס איבערחזר'ן, איך דארף צען מינוט צו יעדע שטות. ס'איז דא אויף די וועבסייט. מיר וועלן עס איבערחזר'ן נעקסטע וואך נאכאמאל.

ב: ס'איז געווען אז פאריגע וואך איז געווען א פעלער פאר שבט.

א: דו קענסט עס איבערחזר'ן נעקסטע וואך נאכאמאל.

ב: איך וועל עס איבערחזר'ן נעקסטע וואך נאכאמאל.

א: אויב ס'איז אמת קען מען עס איבערחזר'ן, אויב ס'איז שקר דארף מען עס נישט זאגן די ערשטע מאל.

ב: ס'איז א גרויסע זאך.

Generated by Shiur Upload Automation